

Győri György
(1924 – 2016)

Győri György 1948-tól volt könyvtáros, 1951-ben a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) budafoki kerületi könyvtárának vezetését bízták rá. Rendkívül fontos írásai az akkori *A könyvtáros* című szaklapban láttak napvilágot: 1953 és 1956 között mintegy két tucat hosszabb-rövidebb írás, majd 1970-ig további egy tucatnyi.

Később tanárként, majd a *Köznevelés* című pedagógiai lap munkatársaként dolgozott.

Üzemi könyvtárak munkája című bevezető művét a Népszava Kiadó jelentette meg 1954-ben. Könyvet írt a MÁVAG és a Goldberger gyár történetéről, később a vetélkedők megrendezését segítő kézikönyvet szerkesztett; a *Köznevelés*-ben és más lapokban megjelent fontos interjúiból (Bárcezi Géza, Czeizel Endre, Lőrincze Lajos, Marx György és mások) *Ember és műveltség* címmel kötetet adott ki a Gondolat Kiadó 1976-ban. A *Megemlékezés a holokauszt áldozatairól* című könyvet Hujber Istvánnal és Szunyogh Szabolccsal együtt szerkesztette (2003).

1956 novemberében, a szovjet intervenció után Győri a Magyar Írószövetség titkáránál jelentkezett, hogy „szerepné a munkástanácsok fejlődését tanulmányozni” – írja róla Standeisky Éva *Az írók és a munkástanácsok* című tanulmányában (1994).

Katsányi Sándor alapvetőnek számító FSZEK-történeti monográfiájának szövegében – a névmutató szerint – tizenkétszer szerepel a neve. Az utolsót idézzük: „*Robbanó bombaként hatott, mikor a művelődéspolitikai irányelvek házi megvitatása alkalmából 1958. október 22-én Győri György a teljes (kiemelés az eredetiben – S. P.) szabadpolcos rendszer bevetését követelte, amit szakmai forradalomnak nevezett. A hallgatóságból sokan megtapsolták, a jelenlévő vezetők viszont sorra elítélték.*” Katsányi megjegyzi, hogy az esetről „jelentés készült a kerületi pártbizottságnak”.

Ne feledjük, 1958 nyarán végezték ki Nagy Imrééket, és éppen október 22-én ki nem gondolt vissza a „forradalom” szó hallatán a két évvel azelőtti eseményekre... Katsányi a második kötet bevezetőjében aláhúzza azt is, hogy az „ötvenes évek életének bemutatása egyoldalú maradt volna Marót Miklós, Győri György (...) könyvünk számára készült interjúi, visszaemlékezései nélkül”.

Röviden szemléljük Győri fontosabb írásait *A könyvtáros* hasábjairól. 1953 decemberében tatabányai bányászkönyvtárakról számolt be; 1955 novemberében *Utazás a ponyva körül* című írásában ilyen kérdéseket vetett fel: „*él-e még a ponyva, miért olvassák a ponyvát, ártalmas-e a ponyva*”? Decemberben a létrejövő szakszervezeti központi könyvtárakról elmélkedik, leszögezve, hogy e téren „*minden sietség, szakszerűtlenség, átmeneti megoldások (...)*

nagy kárt okozhat”. Győri György *A könyvtáros* 1956. augusztusi számába cikket írt ezzel a címmel: *Könyvtári életünk demokratizmusáért!* (Lábjegyzet: „*A szerkesztőség a cikket vitaalapnak szánja.*”) Néhány idézet a cikkből: „... a változások máris éreztetik egészséges hatásukat könyvtári életünkben is. Ha csupán a könyvkiadásunk kézzelfogható javulását említem, már ezzel is sokat mondtam, hiszen a könyvtáros jó vagy rossz munkája elsősorban a rendelkezésre álló könyvanyag minőségétől függ. Kiadóink sorra jelentetnek meg olyan kitűnő műveket, amelyeket eddig a magyar közönségtől elzártak (gondoljunk csupán Szabó Lőrinc verseire és Hemingway kisregényeire!) s a változatos könyvanyag kölcsönzésével könyvtári életünkben immanens módon, önmagától adódóan demokratikusabb, szabadabb légkör honosul meg.” Ez azonban kevés, teszi hozzá a szerző. „*A kérdések garmadjából ez a cikk mindössze kettőt óhajt kiragadni*”, mégpedig a „*könyvtáros és az olvasó ösztönességének*” kérdését, illetve a „*zárt-, védett, és könyvtárakból kivont kötetek*” ügyét. Az ösztönesség kapcsán a könyvtárosnak ezt javasolta: „*Ne kizárólag a sajtóban napvilágot látó határozatok és nyilatkozatok alapján beszélgessen* (az olvasóval – S.P.), *de saját belső parancsa szerint.*” A zárt vagy kivont könyvekről így írt: „*Tudományos könyvtáraink – felsőbb utasítások és nyomás következtében – a fasiszta könyvek után lázas szenvedéllyel vetették magukat minden könyvre, amely az éppen érvényes politikai felfogás szerint gyanús vagy kétes volt. Sorra kerültek a munkásmozgalom kezdeti korának könyvei (...), a klasszikus polgári közgazdászok; filozófusok és irodalomtörténészek, vallástörténészek és pszichológusok; és a hamis perek szűtött légkörben a félretaszítottak könyvei; sorra kerültek szépprókák, költők, esszéisták (...). Hovatovább olyan zárt anyagok keletkeztek, amelyek újabb hatalmas könyvtárakként terpeszkedtek az eredeti könyvtár mellett.*”

Győri György hosszú élete utolsó évtizedeiben a vészkorszakban átéltek megírását tartotta fontosnak: *Megmeneküléseim. Hosszú levél unokáimnak* című kötete 2001-ben jelent meg, majd 2014-ben újra kiadták.

Az embertől és a kollégától búcsúzva még egy idézet kívánkozok ide: „*Ha a nevelő naponta száz meg száz banyagsággal találkozik is, ha ezerszer összeütközik a felelőtlenség tényeivel, neki akkor is tiszta és felelősségvállaló életre kell nevelnie - szoktatnia a növendékeit. Az iskola nem divatintézet. Erkölszi értékek bordozója*” (Pedagógusok Lapja, 1984).

Emlékét szabad szelleméhez híven őrizzük meg!

S. P.
